

Ўзбекистонда sog'liqni saqlash Здравоохранение Узбекистана

Газета 1995 йил октябрь ойидан чиқа бошлаган • www.uzssgzt.uz, info@uzssgzt.uz • 2015 йил 31 июль • № 30-31 (1051-1052)

БЕТАКРОРИМСАН, ЯГОНАСАН, ОНА ВАТАНИМ — ЎЗБЕКИСТОНИМ!

ИНСОНЛАРИ КАМОЛ ТОПГАН ЮРТ

Ҳар бир давлатнинг ўз миллий байрамлари, муҳим саналари бўлади. Улар ичида мустақиллик санасининг ўрни ва шуқуҳи ўзгачадир. Мана йигирма тўрт йилдирки, суверен мамлакатимизда ушбу қутлуғ кун катта қувонч ва тантана билан кутиб олиниши эзгу қадриятга айланган. Бунда давлатимиз раҳбарининг шу муносабат билан қабул қилинадиган қарорлари муҳим дастуриламалдир.

Шу кунларда Президентимизнинг “Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг йигирма тўрт йиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги Қарори юзасидан жойларда кўпгина эътиборга молик ишлар олиб борилмоқда.

Не бахтки, мустақил давлатимизда салкам чорак асрлик умрни яшаш бах-

тига мушарраф бўлиб келаётган эканмиз, тарихан қисқа бу давр мобайнида юртимизнинг чекка-чекка туман, қишлоқларидаги она ва бола, оилалар учун кўрсатилаётган тиббий хизмат сифати ва кўлами шаҳарниқидан қолишмайдиган даражага етди. Бирламчи тиббий санитария ёрдами кўрсатувчи қишлоқ врачлик пунктлари, туман ва шаҳар тиббиёт бирлашма-

лари, вилоят кўп тармоқли тиббиёт марказларининг ташкил этилиши, ушбу муассасаларнинг зарур моддий-техник база билан таъминланиши ўз натижасини бермасдан қолмади. Хусусан, сўнгги йиллар ичида ривожланишида туғма нуқсонлари бўлган болалар сони 1,3 баробарга камайдди. 6-15 ёшли болалар орасида ўткир респиратор вирус инфекциялари билан касалланиш 9,7 фоизга, пневмонияга чалиниш 49,1 фоизга, бронхит билан хасталаниш 32,8 ва сколиоз билан касалланиш 32,7 фоизга камайдди. Шунингдек, фарзандларимиз 11 турдаги хавфли касалликка қарши эмланаётган бўлиб, яқин истиқбол-

да пневмококк, папиллома вируси каби хавфли инфекцияларга қарши икки хил янги вакцина билан босқичма-босқич эмлаш жорий қилиниши натижасида болалар ўртасида юқумли ва онкологик касалликларнинг олдини олиш кўзда тутилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга қаратилган изчил ислохотлар мустақил мамлакатимизнинг доимий эътибор марказидаги масала бўлиб қолаверади. Зотан, ҳар томонлама ривожланган, келажаги порлоқ давлатни соғлом ва баркамол авлод вакиллари барпо этади.

УШБУ СОНДА:

ИСТИҚЛОЛНИНГ ИСТИҚБОЛЛИ МАНЗИЛЛАРИ

Мустақиллигимиз шарофати билан “Бахтли инсонлар мамлакати” деган янги рейтингда 158 та мамлакат орасида Ўзбекистон 44-ўринда, Мустақил Ҳамдўстлик Давлатлари ўртасида эса 1-ўринда қайд этилган.

2

ИСТИҚЛОЛ ЁШЛАРИ «ЮТУҚЛАРИМ ЗАМИРИДА ИСТИҚЛОЛ БЕРГАН ИМКОНИАТЛАРНИ КЎРАМАН»

Шу кунгача Аvez Шариповнинг 15 та илмий мақолалари Олий аттестация комиссияси эътироф этган журналларда чоп қилинган. 35 дан ортиқ тезислари илмий анжуманлар тўпламларида нашр этилган ҳамда у яратган ихтиро учун 4 та патентга эга бўлди.

3

БИЛИМ ВА ТАЖРИБА СИНОВИ

8

Мустақиллик солномаси

ИСТИҚЛОЛНИНГ ИСТИҚБОЛЛИ МАНЗИЛЛАРИ

Бу йил барчамиз Ўзбекистон мустақиллигининг 24 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўрмоқдамиз. Ўтган даврда кенг кўламли яратувчанлик ва бунёдкорлик ишлари амалга оширилганига гувоҳ бўлдик. Давлатимиз ривожланиб, жамиятнинг ҳар бир соҳасида янгиланиш ва ўзгаришлар рўй бермоқда. Замондошларимизнинг турмуш фаровонлиги ошиб бораётганини айтмайсизми? Мамнунлик ва шукроналик, ўз иқболи, истиқболи, эртанги кунига ишонч, Президентимиз белгилаб берган истиқлол йўлига эътиқод ҳар бир ўзбекистонликнинг қалбига жо бўлиб, ҳаёти ва фаолияти маёғига айланди. Шу боис, халқимиз ҳар йили Мустақиллик байрамини ўзгача шуқух, меҳр-оқибат, хушқайфият билан кутиб олмақда.

Яқинда Президентимизнинг “Ўзбекистон Республикаси Давлат мустақиллигининг йиғирма тўрт йиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги Қарори матбуотда эълон қилинган, юртдошларимиз қалби Ватанга

да миллий тараққиётимизда Ватан ободлиги, халқ фаровонлиги, авлодларимиз соғломлиги ва баркамоллигида муҳим аҳамият касб этиши аниқ.

Давлатимиз раҳбари Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 22 йил-

чик бизнесни ривожлантириш, бандликни таъминлаш каби масалаларга давлатимиз сиёсатининг энг муҳим устувор йўналишлари сифатида қаралмоқда. Олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар натижасида дунё мамлакатларининг “Бахтли инсонлар мамлаката” деган янги рейтингда 158 та мамлакат орасида Ўзбекистон 44-гонада, Мустақил Ҳамдўстлик Давлатлари ўртасида эса 1-ўринда қайд этилган.

Соғлиқни сақлаш соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар кўлами жуда кенг. Ҳар йили янги янги тиббиёт масканлари барпо этилиб, улар замонавий асбоб-ускуналар, малакали кадрлар билан таъминланаётганини барчамиз кўриб ва кузатиб келяпмиз. Жумладан, Ватанимиз пойтахти – Тошкент шаҳрида Педиатрия тиббиёт институти клиникаси ҳамда Республика педиатрия ихтисослаштирилган илмий-амалий тиббиёт марказида янги хирургия корпуслари ишга туширилди. Соғлиқни сақлаш тизимини тубдан ислоҳ этиш доирасидаги ана шундай кенг кўламли ишларнинг юксак самарадорлиги натижасида дунё жамоатчилиги ўртасида эътироф этилган она ва бола соғлиғини муҳофиза қилишнинг миллий модели шакллантирилди. 2014 йил 1 августда эълон қилинган Президентимизнинг “2014-2018 йилларда Ўзбекистонда аҳолининг репродуктив саломатлигини янада мустаҳкамлаш, оналар, болалар ва ўсмирлар соғлиғини муҳофиза қилиш борасидаги Давлат дастури тўғрисида”ги Қарори аниқсиз муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Ихтисослаштирилган тиббиёт марказлари, соғлиқни сақлаш тизимининг бирламчи бўғинлари, жумладан, қишлоқ врачлик пунктлари, оилавий поликлиникаларнинг кенг тармоғи яратилгани туфайли аҳоли, аввало, қишлоқ жойларидаги оналар ва болаларнинг малакали тиббий хизматдан фойдаланиш имкониятлари кенгайди. Бундан ташқари, мамлакатимизда туғиш ёшидаги аёлларни мунтазам тиббий кўриқдан ўтказиш, ёш болаларни эмлаш, ҳомиладор аёллар, чақалоқлар учун турли витамин ва минераллар билан тўйинтирилган озик-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича ижобий ишлар амалга оширилди. Олиб борилган ишлар натижасида Ўзбекистонда оналар ўлими 3,1, гўдаклар ўлими 3,2 баробарга камайди. Биргина “Она ва бола скрининги” дастурининг амалга оширилиши натижасида туғма нуқсонли болалар тугилиши 2000 йилдан буён 1,8 марта камайгани эътиборга сазовордир. Бугунги кунда мамлакатимиз болаларининг 92 фоизи ривожланиш кўрсаткичлари бўйича Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти стандартларига тўла мос келиши оммавий ахборот воситалари тарқатган хабарлардан яхши маълум. “Болаларни асрайлик” халқаро ташкилоти рейтингига кўра, Ўзбекистон дунёдаги болалар саломатлиги тўғрисида энг кўп ғамхўрлик кўрсатадиган ўн та мамлакат қаторидан жой олгани, ҳеч шубҳасиз, юртимизда бу борада амалга оширилаётган ишларнинг яна бир юксак амалий эътирофи бўлди.

Республика саломатлик ва тиббий статистика институти жамоаси ҳам Ўзбекистон мустақиллигининг 24 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўрмоқда. Институти ва унинг вилоят филиаллари, саломатлик марказлари, даволаш-профилактика муассасалари ходимлари томонидан ҳамкор ташкилотлар иштирокида

муҳаббат туйғуси билан жўш урган бўлса, ажаб эмас. Бу йилги мустақиллигимиз “**Бетакро-римсан, ягонасан – она Ватаним – Ўзбекистоним**” шiori остида ўтказилади.

Ҳа, албатта, бу ишлар замирида олам-олам маъно мужассам. Мустақиллик йилларида бой тарихимиз ва маданий меросимиз, дину диёнатимиз, кўҳна урф-одат ва анъаналаримиз кенг қулоч ёзди. Меҳр-оқибат, бағрикенглик, ҳамжиҳатлик каби эзгу фазилатлар миллий ва умумбашарий қадриятларга уйғун бўлиб яшаш ҳаётимиз қoidsига айланиб борапти. Энг муҳими, мустақиллик туфайли қўлга киритилган бундай ютуқлар ҳар бир юртдошимизнинг қалби ва онгидан жой эгаллаб, уларнинг руҳи ва кайфиятини кўтармоқда, янги ва янада юксак марралар сари илҳомлантирмоқда. Кўп минг йиллик кўҳна тарихда не-не воқеаларни бошидан кечирган халқимиз учун Ўзбекистон мустақиллиги – ҳаётимизни, онгу шууримизни тубдан ўзгартирган энг улуғ, энг азиз сана сифатида кўп йиллар, замонлар ўтса-да, ўз аҳамияти, кадр-қиммати ва моҳиятини йўқотмайдиган, том маънода оламшумул воқеа сифатида тарих саҳифаларига битилиб қолади.

Ўтган тарихан қисқа давр ичида халқимиз дунёқараши, одамларимизнинг сиёсий онги ва тафаккури ўзгарди. Биз бемисл эришган ютуқларимиз замирида халқимизнинг меҳнат-севарлиги, фидойилиги, мустақам иродаси, бағрикенглиги ва эртанги кунига бўлган ишончини кўришимиз мумкин. Ҳар бир янги йилни мамлакатимиз тараққиёти йўналишларидан келиб чиқиб, янгича номлаш юртимизда хайрли анъаналардан бирига айлагани қувонарлидир. Бинобарин, бу жараён истиқлол йилларида изчил амалга ошириб келинаётган кенг кўламли ислохотларнинг узвий давоми сифати-

Биринчи йўналиш:

- аҳоли ўртасида тиббий маданиятни ошириш;
- соғлом турмуш тарзини қарор топтириш.

Иккинчи йўналиш:

- тиббий статистика хизмати тизимини бошқариш ва мувофиқлаштириш;
- республикаимизда соғлиқни сақлашнинг ягона ахборот тизимини яратиш.

2014 йилдан бошлаб, давлат ва тармоқ тиббий статистик ҳисоботлари ахборот технология коммуникацияларидан самарали фойдаланган ҳолда e-stat дастури асосида тайёрланиб, тегишли ташкилотларга топширилмоқда.

Республика ихтисослаштирилган кардиология, эндокринология илмий-амалий тиббиёт

ларида кенг қамровли тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бормоқдамиз. Мақсадли гуруҳлар ўртасида маънавий, руҳий, жисмоний, тиббий тамойиллар бўйича чоратadbирлар ишлаб чиқилган. **Тиббиёт ходимлари аҳоли билан ўтказилган давра суҳбатлари, учрашувларида кўпроқ қуйидаги мавзуларга эътибор қаратмоқдалар:**

- ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини йўлга қўйиш;
- зарарли одатлар қанчалик даражада ёшлар ҳаётини захарлашини жонли мисоллар, яъни видеотасмалар орқали ёритиш;
- қариндошлар ўртасидаги никоҳ, эрта никоҳнинг салбий оқибатлари;

- огоҳ бўлинг, одам савдоси;
- ўта хавфли юқумли касалликларнинг олдини олиш;
- замонавий технологиялар (компьютер, интернет, мобиль алоқа воситаси)дан меъёрида фойдаланиш;

- ўсмир қизлар ва йигитларни оилавий ҳаётга тайёрлаш.

Ўсмир қизларни оилага тайёрлаш мақсадида барча мактаб, лицей, коллежлар, олий таълим даргоҳларида “Ораста қизлар”, мактабгача таълим муассасаларида “Зумрадойлар давраси” тўғарақлари ташкил қилиниб, мунтазам равишда маънавий-маърифий руҳдаги тadbирлар ўтказилмоқда.

Республика саломатлик ва тиббий статистика институти, унинг жойлардаги вилоят филиаллари шифокорлари асосан, иккита йўналишда фаолият юритиб келмоқдалар.

Саломатлик ҳар бир инсон учун бебаҳо бойлик сифатида жамият ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг муҳим шартларидан бири бўлиб ҳисобланади. Инсон саломатлиги – бебаҳо бойлик. Зеро, мамлакатимизда тиббиёт соҳасида олиб борилаётган кенг кўламли ислохотлардан кўзланган пиробард мақсад ҳам халқимиз саломатлигини сақлаш, жамиятда соғлом турмуш тарзини қарор топтиришга қаратилган. Бу эса мамлакатимизни ҳар жиҳатдан ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди.

Зулхумор МУТАЛОВА,
Республика саломатлик ва тиббий статистика институти директори.

Истеъдодли ёшлар

«ЮТУҚЛАРИМ ЗАМИРИДА ИСТИҚЛОЛ
БЕРГАН ИМКОНИЯТЛАРНИ КЎРАМАН»

1985 йил 19 май... Бухоро вилояти Пешку туманида истикомат қилувчи Тўймурод ака Шарипов ва Ҳикматой опа Тўраеванинг хонадонидан катта шодиёна – ўғил фарзанд дунёга келди. Ота-онанинг секинчи чексиз, ака-ука, опа-сингиллар хурсанд. Янги меҳмоннинг соғлом, ақлли бўлиб камол топишини ният қилган ота-она чақалоққа Авез деб исм қўйдилар.

Болакай ёшлигиданоқ ўзи-ни ўраб турган муҳит, табиатда рўй бераётган ҳодисаларни синчиклаб кузатар, гўёки бу оламда ҳамма нарса бир-бирига боғлиқдек туюларди унга. Онаси Ҳикматой опа ўғлидаги бу қизиқувчанликни пайқаб, уни кўпинча китоб мутолаасига жалб қилар, ҳар бир саво-

вал мактаб, сўнгра туман шарофийна Ҳимоя қилиш учун борар ва юқори ўринларни эгаллаб қайтарди. Яхши эслайди, тўққизинчи синфда умумтаълим фанлари олимпиадасининг туман босқичида у биринчи, вилоят босқичида эса бешинчи ўринни эгаллади. Ушунда бу натижага эришганлиги учун синф раҳбари, син-

– дейди суҳбатимизда Авезжоннинг ота-онаси Тўймурод ака ва Ҳикматой опа. – Бизнинг энг катта орзуимиз – эл хизматиға ярайдиган, доно фарзандларни тарбиялашдан иборат. Фарзандларимизни болалик чоғлариданоқ билим эгаллашга, хунарманд бўлишга ундаб тўғри қилган эканмиз. Уларнинг барчаси ҳаётдан ўз ўринларини топишди. Айниқса, Авезжоннинг тиришқоқлиги, ўз олдига қатъий мақсад қўйиб, бунга эришиш учун интилиши бизни мамнун қилади. Ҳозирги вақтда унинг ёш олим сифатида илмий тадқиқот олиб бораётгани бизга янада ўзгача фахр-ифтихор ҳиссини беради.

Талабаликнинг олтин даври... Авезжон – институтнинг энг фаол талабаларидан бири. Бу даргоҳда талабаларнинг ўқиб-изланишлари учун яратиб берилган шароит бекаму кўст. Ўқиб-ўрганмаслик ёки бу жараёндан ўзини олиб қочишга ҳеч қандай асос йўқ. Қизиқувчан, илмга чанқоқ, истеъдодли йигит ўз илмий ишини биринчи босқичдаёқ бошлагани профессор-ўқитувчиларни ҳайратга солган бўлса, ажаб эмас. У устози – Ўзбекистон Республикаси фан арбоби, кимё фанлари доктори, профессор Собиржон Аминовнинг маслаҳати билан "Анорганик, аналитик, физик ва коллоид кимё кафедраси"да "Газни ва нефтни қайта ишлаш жараёнида чиқадиган техник олтингургуртни адсорбцион тозалаш ва унинг асосида дори воситаларини олиш" мавзусида тақдим этилган илмий лойиҳани тасдиқлаб олиши билан уни ёзишга киришди. Илмий ишни ёзиш жараёнида ёш тадқиқотчи кўплаб илмий тажрибалар ўтказди. Натижада техник олтингургуртни адсорбцион тозалаш усули ишлаб чиқилди. Бу усул янгилиги боис, Ўзбекистон Республикаси интеллектуал мулк агентлигига топширилиб, бир неча экспертизалар ўтказилганидан сўнг унга ихтиро сифатида патент (IAR 03824) берилди.

Йиллар ўтди, бакалаврлик ишини муваффақиятли Ҳимоя қилган Авез Шарипов магистрлик босқичига қабул қилинди. Магистрлик диссертациясининг мавзуси тасдиқланди, Авез янги усулда олинган олтингургурт асосида дори воситаларини ишлаб чиқиш ва стандартлаш бўйича ўз илмий изланишларини изчил давом эттирди. Натижада тозаланган олтингургуртни фаол сирт моддалар ёрдамида ишлов бериш орқали нано ўлчамдаги олтингургурт олинди ва шу асосда олтингургурт суртмаси технологияси ишлаб чиқилди. Унинг ялиғланишга қарши таъсири аналогларига нисбатан бир ярим баробар юқорилиги исботланди.

Мавзу долзарб характерга эга ва уни янада чуқурлаштириш лозим. Бир неча халқаро илмий-амалий анжуманларда иштирок этиб қайтган Авезжон мавзунини ўқиб-ўрганиш, бошқа мамлакатлар мисолида қиёсий таҳлил қилиш керак, деган хулосага келгани ҳам рост. 2003 йили Москвада ўтказилган "Человек и лекарства" ҳамда 2005 йили Бухорода бўлиб ўтган "Ибн Сино ўқишлари"да, 2008 йили Самарқанд шаҳрида ўтказилган "Тала-

балар баҳори" фестивалида қатнашган ёш олимнинг маърузалари эътироф этилди. У фестивалда голиби деб тан олинди. Шунингдек, Тошкент фармацевтика институтида ўтказилган талабалар жамияти конференцияларида Авез Шарипов, албатта, ўз илмий маърузалари билан иштирок этади.

Истиқлол йилларида мамлакатимизнинг барча олий ўқув юрталари моддий-техник базаси мустақамланиб, кадрлар таъминоти яхшиланди, таълим сифати ва мазмуни ўзгарди. Бу эса ёшлар учун катта-катта имкониятлар эшигини очмоқда. 2011 йилнинг

Дарҳақиқат, ҳозирга қадар Авез Шариповнинг 15 та илмий мақоласи Олий аттестация комиссияси тасарруфидаги илмий журналларда чоп этилди. 35 дан ортиқ тезислари илмий анжуманлар тўпламларида нашр қилинди, у яратган ихтиро учун 4 та патент берилди.

Албатта, бундай муваффақиятлар ўз-ўзидан қўлга киритилаётгани йўқ. Авезжоннинг айтишича, бу ютуқларнинг замирида аввало, мамлакатимиз ёшлари учун Президентимиз томонидан яратиб берилган имконият, эътибор ва ғамхўр-

лига батафсил жавоб берар, болакайдаги билимга чанқоқликни турли усулларда қондиришга ҳаракат қилар эди. Рўзгор юмушлари билан бир вақтда бола тарбиясига ўта масъулият билан қарайдиган Ҳикматой опа фарзандларининг келажақда жамиятдан муносиб ўрин эгаллаши ҳақида ҳаммиша қайғурарди.

Йиллар ўтди, Авезжон ҳам улғайиб, мактаб остонасига қадам қўйди. Аввалдан мактаб ҳақида тасавури бўлган болакайга янги муҳит, устозларнинг илқ табассуми хуш ёқди. Биринчи устоз билан юзлашув бола қалбини ғоятда тўлқинлантирган бўлса, ажаб эмас. Қўлига илк бора қалам тутқазиб, билимлар мамлақати сари етаклаган муаллим ва муаллималарни у доим мамнунлик билан эслайди. Мактаб даврида барча фанларни чуқур ўрганган Авезжон тенгқурларидан нафақат билимдонлиги, балки одоҳлоқда ҳам ажралиб турарди. Табиий фанлар, айниқса, кимёни ўрганишга бўлган иштиёқ ва интилиш туйфайли у ўқитувчилари тавсиясига қўра, аниқ фанлар чуқурлаштирилиб ўқитиладиган синфга ўтказилди. Табиий ва аниқ фанларга бўлган меҳр Авезнинг келажақ тақдирини белгилаб берди, десак асло янглишмаган бўламиз.

Бўладиган бола бошидан маълум деганларидек, Авезжон мактаб таълими даврида дарсликни қўлидан ташламас, берилган топшириқларни алла-маҳалгача бажариб ўтирар, токи онаси дашном бермагунча ухлаш учун ётмас эди. Албатта, кўп ўқиган, кўп билади. Синфдошлари ўртасида билим ва ақл-заковат бобида яққол кўзга ташланиб турувчи Авезжон фан олимпиадаларида ав-

фдошлари, бутун мактаб маъмурияти уни чин дилдан қўлаган эди. 10-синфда ўқир экан, Авез барча ўқув дастурларини муддатидан аввал ўзлаштиргани учун 11-сон ихтисослаштирилган мактаб-интернатининг кимё ва биология йўналишида ўқишни давом эттира бошлади.

– Ўқиш жараёни ниҳоятда қизиқарли эди, – дейди ўша давларни эслаб Авезжон. – Ҳар бир дарсимиз ўзгача бир руҳда, баҳс-мунозарага бой, кўргазмали куроллар билан ўтилар эди. Устозимиз Завқиддин Нуруллаевнинг сабоқларидан жуда кўп нарсани ўрганганмиз. Биз ўқувчиларнинг фанга бўлган қизиқишини оширишда, давлат таълим стандартлари бўйича билим, кўникма, малака меъёрларини ўзлаштиришда устозларимизнинг педагогик маҳорати, ўқувчи билан дўстона муносабати жуда катта роль ўйнади. Устозимизнинг биз ўқувчиларга меҳру муҳаббатини шунчалик даражада юқори эдики, биз танаффусга кўнғирок чалинмаслигини истар эдик.

Ана шундай устозлар мактабни кўрган Авез ўн биринчи синфда ўқиётган кезларида кимё ва биология фанидан ўтказилган республика олимпиадасида тўртинчи ўринни эгаллади. Кириш имтиҳонларига астойдил тайёрланган ўсмир йигит ҳужжатларини сира иккиланмай Тошкент фармацевтика институтига топширди.

Ота-она ва устозлар дуоси, имтиҳонларга қўрилган пухта тайёргарлик ниҳоят, ўз натижасини берди. Авезнинг энг катта орзуси амалга ошди. У Тошкент фармацевтика институтига давлат гранти асосида ўқишга кирди. Бу қувончли хабарни эшитган ота-онанинг кўзларида қувонч порлади.

– Ота-она учун фарзандининг бундай муваффақиятини кўришданда ортиқ бахт бўлмаса керак,

ноябрь ойида барча имтиҳонларни топшириб бўлган Авез Шарипов Тошкент фармацевтика институтига стажёр-тадқиқотчи-изланувчи сифатида докторантурага қабул қилиниб, ўз илмий изланишини давом эттириб келмоқда. "Маҳаллий хом ашёлар асосида олтингургурт сақлаган дори воситалари ишлаб чиқиш ва стандартлаш" мавзуси асосида таркибида олтингургурт сақлаган органик бирикмалар ўрганилиб, уларни ферментлаш орқали антикоагулянт ва антиагрегант таъсирига эга бўлган кукун олинди. Унга шартли равишда "Аллотромбосепин" деб ном берилди. "Аллотромбосепин" субстанцияси асосида унинг капсула ва инъекция дори шакллари ишлаб чиқилиб, клиникагача бўлган текширувлар муваффақиятли ниҳоясига етказилди. Ҳозирги кунда ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармасида экспертизадан ўтмоқда.

Ушбу илмий лойиҳа фан ва технологияларни ривожлантиришни мувофиқлаштириш қўмитаси томонидан эълон қилинган илмий-амалий лойиҳалар танловида иштирок этиб, грант ютиб олди. Олинган натижалар инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар VIII ярмаркаси доирасида ўтказилган танловда "Тиббиёт ва фармацевтика соҳасида энг яхши инновацион лойиҳа" номинациясида голиб деб топил-

лик мужассам бўлса, ота-онанинг эътибори, қўллаб-қувватлаши, устозлар берган таълим-тарбия, улар кўрсатган йўл, қолаверса, иқтидор ва истеъдод бирламчи роль ўйнайди.

– Ишдан қайтгач, оила аъзоларимнинг соғ-саломатлиги, фарзандларим шўх-шодон кулгисини кўриб, барча чарқоқларим унутилади. Бу мени янада шижоат билан меҳнат қилишга ундайди, янги-янги ғояларни амалга ошириш истиғи қалбимда жўш уради, – дейди Авезжон.

Дарҳақиқат, Авезжондек билимли, интилувчан ва иқтидорли ёш олимлар юртимиз тарқиқетини белгилайди, унга ҳисса қўшади. Юртимизда ана шундай ёшларни вояга етказишда барча шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Ҳар йили олий таълим муассасаларининг турли ихтисосликларига билимдон ва истеъдодли ёшлар қабул қилинмоқда. Улар академик лицей, касб-хунар коллежларида ўқиб, узлуксиз таълимнинг кейинги босқичи – олий ўқув юрталарида таълим олишни давом эттирадилар. Шубҳасиз, улар орасидан Авезжон сингари илм-фан кетидан "кувадиган", янгилик яратиб, жамиятни ривожлантирадиган ёшлар етишиб чиқади. Авезжон Шарипов эса истеъдодли ва иқтидорли олимлардан бири сифатида таълим билан тадқиқотни биргаликда олиб боришга бел болаган.

Яқинда матбуотда эълон қилинган Республикаимиз Президентининг "Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонини ёш мутахассис мамнуният билан қабул қилди. Педагог кадрлар салоҳиятини янада ошириш, уларнинг билим доираларини кенгайтиришга кўмаклашиш ҳамда ўз устларида ишлашга сафарбар қилишда ушбу фармон асосий дастуриламал бўлиб қолади.

Ирода ИЛҲОМОВА.

Давра суҳбати

ДОРИ ВОСИТАЛАРИ ВА ФАРМАЦЕВТИКА СОҲАСИНИНГ
ҲУҚУҚИЙ АСОСИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИЛАДИ

Президентимизнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг жорий йил январь ойида бўлиб ўтган кўшма мажлисидаги маърузасида ҳуқуқни қўллаш амалиётини такомиллаштириш, қонун лойиҳаларини тайёрлаш, уни жамоатчилик муҳокамасидан ўтказиш, бу борадаги жаҳон тажрибасини ўрганиш, амалиёт билан мувофиқлигини таъминлаш масаласида муҳим фикрлар ўртага ташланган эди.

Шу нуқтаи назардан, мамлакатимизда қабул қилинаётган қонунлар сифати ва самарадорлигини янада ошириш, қонун ижодкорлиги жараёнини меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида тайёрлаш ва қабул қилишнинг очик-ошкоралик принципларига мувофиқ такомиллашти-

Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси ҳамда Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутатлари, партия фаоллари, электорат вакиллари иштирок этдилар.

Тадбирни кириш сўзи билан очган Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий кенгаши раис ўринбоса-

сони 149 тага етиб, улар томонидан 1482 номдаги дори воситалари ишлаб чиқарилмоқда.

Давра суҳбати давомида иштирокчилар қонун нормасини бугунги кун талабларига тўла мослаштириш зарурлигига эътибор қаратишди.

– Қабул қилинганига 17 йилдан кўпроқ вақт ўтган мазкур қонуннинг кўпгина нормалари бугунги кун талабларига мос келмай қолди. Фуқаролар саломатлигини асраш, дори-дармонларнинг сифатини назорат қилишга нисбатан талаб кучайди. Фармацевтик корхоналар ва ишлаб чиқарилаётган дори воситалари сонининг ошиши натижасида соҳага доир қонун ҳужжатларини бугунги кун талаблари ва халқаро стандартлардан келиб чиқиб такомиллаштириш, соҳага кириб келаётган ўзгаришлар амалдаги қонуннинг айрим нормаларини сезиларли даражада янгилаш заруратини юзага келтирилмоқда, – деди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Ўзбекистон "Адолат" СДП фракцияси аъзоси Ҳ. Холмов. – Шу мақсадда "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди ва айни пайтда у Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари мажлисида биринчи ўқишда концептуал жиҳатдан маъқулланди.

Тадбирда сўз олган Республика ихтисослаштирилган дерматология ва венерология илмий-амалий тиббиёт маркази директорининг даволаш ишлари бўйича ўринбосари, клиника бош шифокори А. Абидов, Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутати О. Ибрагимовлар таъкидлаганидек, қонун лойиҳасида дори воситалари ва фармацевтика фаолияти соҳаси ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш, дори воситалари ва тиббий буюмларга бўлган техник талабларни тартибга солишни халқаро амалиёт билан уйғунлаштириш мақсад-вазифа ва талаблари назарда тутилмоқда. Шу билан бирга, қонун лойиҳасида мазкур соҳадаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиш бўйича Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти ва етакчи хорижий давлатлар тажрибаси, халқаро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган норма ва принциплари асосида амалдаги ҳуқуқий базани янада такомиллаштириш, фармацевтика сектори ривожланишига ғов бўлаётган

ортиқча маъмурий тўсиқларни бартараф этишнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш, дори воситаларини қалбакилаштириш ҳамда сохталаштириш бўйича жамоатчилик назоратини ўрнатилган каби мақсад-вазифалар белгиланган.

Қонун лойиҳасида дори воситалари ва фармацевтика фаолияти соҳасида юзага келадиган муносабатларни тартибга солиш, жумладан, рецептсиз дори воситалари сотишни қатъиян чеклаш, дори воситалари ва тиббий буюмларни ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сақлаш, ташиш, давлат рўйхатидан ўтказиш, стандарт-

ни амалга оширишда муҳим аҳамият касб этади, – деди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ш. Полвонов. – Қолаверса, мамлакатимизда дори воситаларининг ноқонуний айланиши, қалбакилаштирилган ва сифатсиз дори воситалари сотилишининг олдини олиш, бу орқали фуқаролар саломатлигини ҳимоя қилиш, аҳолини давлат дорихоналари муассасалари орқали эҳтиёжни қоплайдиган ҳажмда дори воситалари билан таъминлашга қаратилган саъй-ҳаракатларни қонун лойиҳаси нормаларида акс эттиришга эришилади. Зеро,

риш, инсон ҳуқуқлари, эркинлик ва манфаатларига доир нормаларни умумэтироф этилган принципларга мослаштириш ишларига фуқаролар ва фуқаролик жамияти институтларини фаол жалб этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Айни даврда Ўзбекистон "Адолат" СДП томонидан ҳам парламентда ишлаб чиқилган қонун лойиҳалари бўйича жамоатчилик экспертизаси ташкил этиш ҳамда фикрини ўрганиш, уларни Қонунчилик палатасидаги партия фракциясининг қонун ижодкорлиги фаолиятига татбиқ этишга қаратилган қатор тадбирлар амалга оширилмоқда.

Худди шундай тадбирлардан бири "Ўзбекистон темир йўллари" ДАКга қарашли "Сиҳатгоҳ" санаторийси фаоллар залида бўлиб ўтди. Давра суҳбатида "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонун лойиҳаси жамоатчилик муҳокамасидан ўтказилди. Давра суҳбатида Олий Мажлис

ри А. Раҳмонов қайд этганидек, мустақиллик йилларида мамлакатимиз соғлиқни сақлаш тизимида амалга оширилган туб ислохотлар доирасида фармацевтика соҳасида ҳам ижобий ўзгаришлар юз берди. Жумладан, мамлакатимизда аҳолини сифатли ва самарадор дори воситалари, тиббий буюмлар билан таъминлаш соғлиқни сақлаш тизимини ислох қилишга қаратилган ислохотларнинг ажралмас қисми бўлиб ҳисобланади. Хусусан, аҳолини сифатли, кафолатланган дори воситалари билан таъминлаш ҳамда фармацевтика фаолиятини тубдан такомиллаштиришга қаратилган фаолият бугунги кунда амалдаги "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги Қонун билан тартибга солиб келинмоқда. Ушбу қонун 1997 йилда қабул қилинган вақтда республикамизда атиги 2 та фармацевтика корхонаси фаолият кўрсатиб, 30 га яқин номдаги дори воситалари ишлаб чиқарила эди. Мазкур қонун билан республикамизда фармацевтика саноатининг ривожланишига асос солинди, натижада бугун юртимизда соҳада фаолият юритаётган корхоналар

лаштириш, сифат назорати, реклама қилиш, қўллаш, йўқ қилиш, дори воситаларининг клиник тадқиқотларини амалга ошириш ҳамда уларни давлатга олиб кириш ёки олиб чиқишга қаратилган мақсадлар ўз аксини топган.

Шунингдек, тадбирда Ўзбекистон "Адолат" СДП фракцияси аъзолари қонун лойиҳаси партия дастурий мақсад ва вазифаларига концептуал жиҳатдан мувофиқлиги тўғрисида фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

– Таъкидлаш жоиз, қонуннинг янги таҳрирда қабул қилиниши Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг сайловолди дастурида белгиланган аҳоли турмуш сифати ва қулайликларини янада ошириш, жисмонан соғлом, ҳар томонлама баркамол авлодни дунёга келтириш ва тарбиялаш учун янада қулай шарт-шароит яратиш каби вазифалар-

Ўзбекистон "Адолат" СДП сайловолди дастурида айни шу мақсадга қаратилган устувор вазифалар белгиланган. Энг муҳими, янги таҳрирдаги қонуннинг қабул қилиниши орқали дори воситалари фақат дорихона муассасалари орқали сотилади, қалбакилаштирилган ва рўйхатдан ўтказилмаган дори воситаларини, шунингдек, Ўзбекистон Республикасида рўйхатдан ўтказилган дори воситаларининг файриқонуний нусхаларини ҳамда сифатсиз дори воситаларини реализация қилиш ва улардан фойдаланиш тақиқланади.

Қизгин мунозараларга бой тарзда ўтган давра суҳбатида партия фаоллари ва электорат вакиллари томонидан мавзу юзасидан бир қатор саволлар ҳамда фикр-мулоҳазалар ўртага ташланди.

Тадбир якунида "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонун лойиҳасини янада такомиллаштириш юзасидан таклиф-тавсиялар билдирилди.

Ўзбекистон "Адолат" СДП Тошкент шаҳар кенгаши матбуот хизмати.

НЕЗАБЫВАЕМЫЕ СОЛНЕЧНЫЕ КАНИКУЛЫ

Лето... это самая любимая пора, особенно для ребятшек. Ведь именно в это время года проходят самые длинные и долгожданные летние каникулы. В жаркие летние дни для интересного времяпровождения детей, в нашей республике созданы все необходимые условия.

Как в столице, так и за ее пределами ведут деятельность интересные кружки, все парки распахнули свои двери для малышей. Хотелось бы особо отметить деятельность летних оздоровительных лагерей, где ребяташки укрепляют свое здоровье и с пользой проводят каникулы. Об одном из таких лагерей мы

бы хотели вам рассказать.

Все условия созданы для качественного отдыха в детском оздоровительном лагере "Ок олтин" Ташлақского района. После капитальной реконструкции он стал еще краше. Отремонтированы спортивные помещения, спальные корпуса, медпункт, комната отдыха и столовая. Все помещения оснащены

современным инвентарем.

В лагере регулярно проводятся культурно-просветительные и развлекательные мероприятия, спортивные состязания. Ребята увлеченно занимаются в кружках художественного творчества, швейного дела, краеведения, рисования, танцев и музыки. Также в лагере действуют спортивные секции по баскетболу, волейболу, футболу, теннису, шахматам и шашкам. Регулярно организуются смотр-конкурсы и выставки.

Здоровье детей находится под постоянным контролем ме-

диков. Врачебный кабинет оснащен необходимым медицинским оборудованием и медикаментами.

Для подробного ознакомления отдыхающих с нашим необъятным краем, в лагере проводятся экскурсии по родному краю. Ребята с большим интересом знакомятся с богатством животного и растительного мира, делают гербарии из собранных растений.

По словам директора лагеря "Ок олтин" **Абдугани Сулаймонова**, продолжительность смен в лагере составляет 14

дней. За этот период дети, отдыхающие здесь, становятся участниками интересных творческих конкурсов, викторин, спортивных эстафет, игровых и развивающих тренировок, развлекательных программ, тематических дискотек, что способствует интересному и полезному отдыху. Радует то, что ребята каждое лето с нетерпением ждут встречи с любимым лагерем и новыми друзьями.

Мухаммаджон МАХМУДОВ. Ветеран труда.

Самарқанд вилояти

Юртимиз шифохоналарида

МУАЙЯН ЙЎНАЛИШ ВА МАҚСАДЛАР ЗАМИРИДА

Мазкур йилни Президентимиз томонидан "Кексаларни эъзозлаш йили" деб номланиши замирида хонадонларимиз файзи бўлган отахону онахонларимизга бўлган ҳурмат ва эҳтиром ётади.

Дарҳақиқат, биз бунинг ифодасини жойларда олиб борилаётган тадбирлар мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Ўзбекистон Республикаси

ди. Жумладан, Самарқанд вилоят кўп тармоқли тиббиёт марказининг малакали мутахассислари 2015 йил 16-28 февраль ва 8-24 июнь кунлари юқоридаги

ассасалари мутахассисларидан кардиолог, онколог ва фтизиатрлар вилоятнинг 14 та туманлари ҳамда Каттақўрғон шаҳри аҳолиси саломатлигини текширувдан ўтказиб, касаллиги аниқланган беморларга муҳим тавсия ва маслаҳатлар бериш билан бирга, республиканинг етакчи клиникаларига имтиёзли йўланмалар беришди. Мутахассисларимиз жойларда 5880 нафар аҳолини тиббий кўриқдан ўтказишди. Уларнинг 49 нафари Иккинчи жаҳон уруши ногиронлари ва қатнашчилари, 533 нафари меҳнат fronti фахрийларидир. 90 нафар киши ўз хонадонларида тиббий кўриқдан ўтказилди. Бундан ташқари, 5212 нафар барча ёшдаги аҳолининг кенг қатлами ҳам тиббий кўриқка жалб этилди.

Шуни алоҳида таъкидлашим муҳимки, туман (шаҳар)ларда чуқурлаштирилган тиббий кўриқдан ўтган аҳолининг тўлиқ рўйхати тузилиб, исм-шарифи, туғилган йили, яшаш жойи, таш-

салликлар борлиги аниқланди, шундан 21 нафарига республика ихтисослаштирилган даволаш муассасаларида давомли тиббий текширувлардан ўтиш ва малакали даволанишга йўланмалар, 822 нафар беморларга вилоятнинг туман тиббиёт ва Каттақўрғон шаҳар тиббиёт бирлашмалари тасарруфидаги ши-

ман (шаҳар) тиббиёт бирлашмаларида долзарб мавзулар бўйича "Маҳорат дарслари"ни олиб боришди.

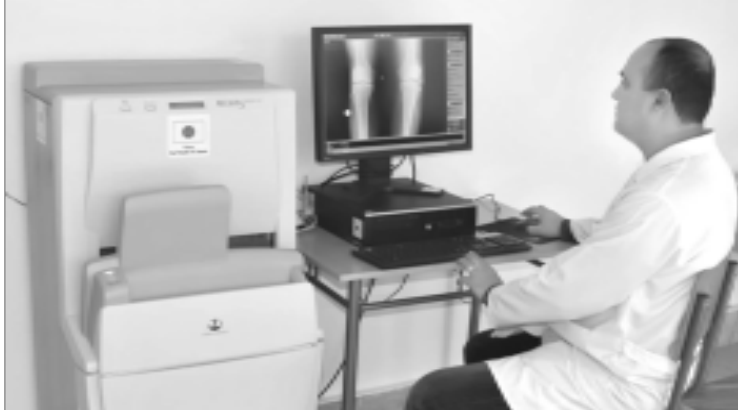
Юқорида таъкидлаб ўтилган "Ҳеч ким меҳр ва эътибордан четда қолмасин!" шиори остида ўтказилаётган ижтимоий акцияда кенг аудитория қамраб олинаётганлиги касалликларни

Президентининг 2014 йил 13 октябрдаги "1941-1945 йиллардаги уруш ва меҳнат fronti фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2015 йил 2 февралдаги 45-сонли буйруғи асосида уруш ва меҳнат fronti фахрийлари ҳамда тақлиф қилинган бошқа тоифадаги аҳоли тажрибали мутахассислар томонидан Самарқанд вилоятининг туманлардаги кўп тармоқли марказий поликлиникаларида "Ҳеч ким меҳр ва эътибордан четда қолмасин!" шиори остидаги чуқурлаштирилган тиббий кўриқдан ўтказил-

қарор ва буйруқ ижросини таъминлаш мақсадида аҳоли кенг қатламларини чуқурлаштирилган тиббий кўриқдан ўтказишда фаол иштирок этишди.

Мазкур тадбирда Самарқанд вилоят кўп тармоқли тиббиёт марказининг гематолог, терапевт, невропатолог, хирург, ЛОР, қон томирлари хирург, уролог, гинеколог ва нейрохирургдан иборат ишчи гуруҳлари ҳамда вилоят ихтисослаштирилган даволаш-профилактика му-

хиси, тавсиялар аниқ белгиланди ва маълумотлар базаси ташкил этилди. Ўтказилган мазкур тиббий кўриқлар натижасида 4728 нафар кишида турли ка-

шароитда даволаниши учун керакли муолажа буюрилди. Амалий фаолиятлар қаторида марказимизнинг малакали мутахассислари июнь ойида ҳар бир ту-

фовхоналарда даволанишлари учун тавсиялар берилди. 91 нафар фуқарога касаллик турларини ҳисобга олган ҳолда, санаторийларда даволанишга эҳтиёжи борлиги айтилди. Бунинг баробарида 2731 нафар беморга амбулатор

эрта аниқлаш, олдини олиш ва ўз вақтида сифатли даволашда катта аҳамият касб этмоқда.

Матбуотда Юртбошимизнинг "Ўзбекистон Республикаси Давлат мустақиллигининг 24 йиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги Қарори эълон қилинди. Мазкур қарор ижросини таъминлаш мақсадида тиббиёт марказимизда амалга оширилиши муҳим бўлган вазифалар бўйича режалар белгилаб олинди ва бу борадаги ишлар изчиллик билан олиб борилмоқда.

Хуршида МАТЛЮБОВА,
Самарқанд вилояти
кўп тармоқли
тиббиёт маркази
бош вақили.

СОВРЕМЕННЫЕ МЕДИЦИНСКИЕ УСЛУГИ

Бухарская районная многопрофильная центральная поликлиника оснащена современным медицинским оборудованием в рамках проекта «Здоровье-3».

Медицинское учреждение способное обслуживать 250 пациентов в день имеет все условия для оказания первой медицинской помощи, качественного выполнения диагностики и лечения. Квалифицированные медицинские работники особое внимание уделяют охране здоровья матерей и детей, проведению углубленных медицинских осмотров представителей старшего поколения.

На снимках: в Бухарской районной многопрофильной центральной поликлинике.

Фото Тахира ИСТАТОВА. (УзА).

ЭЛГА ХИЗМАТ ҚИЛАВЕРИНГ, ШИФОКОРЛАР!

Инсоннинг бахту саодатини саломатлик билан ўлчаш барча замонларда ўзини оқлаган фикр ҳисобланади. Эртанги кун умиди билан яшаётган кишини нимадир безовта қилиб турган бўлса, унинг саъй-ҳаракатларидан не наф? Моҳир жарроҳ, олий тофали шифокор Шавкатжон Ашуров қабулида бўлган ҳар бир бемор билан мулоқотда бўлар экан, ана шу фикрни тез-тез кўнглидан ўтказди.

Кўп йиллик иш тажрибасига эга шифокор Шавкатжон Ашуров Самарқанд вилоят кўп тармоқли тиббиёт марказининг колопроктология бўлимини бошқариб келмоқда. Моҳир шифокор ўз касбий фаолияти давомида жарроҳлик соҳасини чуқур ўрганиб, ички касалликларни шу усулда даволаш бўйича аввало, Ўзбекистон, қолаверса, дунё миқёсидаги тажрибалиларни кунт билан ўрганишга доимо вақт топади. «Янги даврнинг билимдон шифокори бўлинг», дейди у ўзининг ёш ҳамкасбларига.

Колопроктология бўлими бош-

лиги бўлиб фаолият кўрсатаётган Шавкатжон Ашуров билан кундалик иш фаолиятида ҳамкор ва ҳамнафас бўлиб келаётган Шухрат Бобокалонов, Мансуржон Бердиқулов, Тўйчи Жалилов, Азамат Умиров, Фурқатжон Сафаровлар у кишининг шифокорга хос хислатларига жуда чиройли таъриф беришади. Зеро, бу баҳога Шавкатжон тўла муносибдир. У йўғон ва ингичка ичак касалликларининг келиб чиқиш сабабларини пухта билади, шунинг учун ҳам тўғри ташхис қўйиб, даволаш жараёнини жарроҳлик усулида олиб боради.

– Йўғон ичак касалликларини

енгил-елпи даволаб бўлмайди. Шу нарса менда афсус уйғотадики, кўпчилик беморларимиз касаллигининг бошланғич даврида эмас, эўрайиб ёки кучайиб кетган пайтида бизга келиб мурожаат қилади. Йиллар мобайнида йўғон ичак касалликлари функцияси бузилиши билан боғлиқ касалликлардан азият чеккан беморларни операция қилиб, уларга енгиллик бахш этмоқдамиз, – дейди олий тофали шифокор Шавкатжон Ашуров.

Қаердаки хизмат кўрсатиш юқори даражада ташкил қилинса, ўша ерда норозиликка ўрин йўқ. Тиббиёт марказида замонавий технологиялар етарли, тиббиёт ходимларининг қўли-қўлига тегмайди. Раҳбар сифатида Шавкатжон Ашуров уларга кўрсатма бериб туради.

Дарвоқе, ўз касби, малакаси, билим ва тажрибаси билан эл саломатлигини сақлашга ҳисса қўшиб келаётган Шавкат Ашуровнинг тур-

муш ўртоғи Ҳилола Облоқулова болалар шифокори сифатида фаолият кўрсатмоқда. Оила соҳибларининг тиббий хизматидан барча беморлар мамнун.

***

Ана шундай фидойи шифокорлардан яна бири Ургут туман кўп тармоқли тиббиёт бирлашмаси тери-таносил касалликлари шифокори Толибжон Холиқовнинг ҳам ҳузурига ҳар куни турли тоифадаги беморлар келишади. Турли тери касалликларига чалинган кишиларга тўғри маслаҳат бериш, дарддан халос бўлишларига кўмаклашиш Толибжон Холиқовнинг доимий шиоридир.

Самарқанд Давлат тиббиёт институтининг даволаш факультетини тамомлаган ёш мутахассис ўзининг илк меҳнат фаолиятини Ургут шаҳридаги тиббиёт муассасаларида бошлади. Институтда унга сабоқ

берган домлалари ҳар қандай касаллик соғлом турмуш тарзига риоя қилмаслик, нотўғри овқатланиш натижасида келиб чиқишини ўз маърузаларида ўқтиришган. Айниқса, тери касалликлари аллергик характерда бўлиб, бундай хасталик аҳоли орасида доимий учраб туради. Бунинг олдини олиш учун аҳоли ўртасида профилактика ишларини олиб бориш кераклигини яхши анлаган Толибжон қайси даврада бўлмасин, тиббий мавзудаги маслаҳат ва йўл-йўриқларини барчага тарғиб қилади.

Кўли эм, сўзи малҳам, тажрибаси ва билими етарли бўлган Толибжон Холиқов сингари шифокорларга «Халқимиз саломатлиги йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаверинг» деб қолашим.

Узоқ ОМОНОВ,
Самарқанд вилояти,
Ургут тумани.

Тиббий дорихона

ТОПИНАМБУР: ЎЗИГА ҲАЙКАЛ ҚЎЙДИРГАН ЎСИМЛИК

Ҳайрон бўлманг, шундай ўсимлик бор, унинг ўзбекча номи “ер ноки” русчаси “земляная груша”, латинчаси эса “Heliantus-tuberosus”. Ўзбекистонда яратилган янги навлари “Файз-барака” ва “Мўъжиза” деб номланган. У кўп йиллик туганакли, сабзавот ўсимлики бўлиб, мураккаб гуллилар оиласига мансуб. Унинг кўриниши кунгабоқарни эслатгани учун “Туганакли кунгабоқар” номини ҳам олган.

Топинамбурнинг ватани Шимолий Америка, аниқроғи АҚШнинг шимолий шарқи, Канаданинг жанубий қисми ҳисобланади. Бу ўсимлик ҳақидаги маълумотлар Европага XVII аср бошларида (1605 й.) етиб келган ва унинг уруғи тахминан 1613 йилларда келтирилган. “Битта” тахмин бўйича топинамбур номи бразилиялик ҳинд қабилиси “топинамбас” номидан, бошқа тахминга кўра, ўсимлик номи латинча “топинамбур”, яъни “туганакли кунгабоқар” сўзидан олинган. Шунинг таъкидлаш лозимки, топинамбур оғир, мусибатли уруш йилларида, курғоқчилик ва бошқа табиий офатлар бўлганда энг қиммат, энг қадрли озуқа сифатида қўлланилган. Чунончи, Тюрингдаги ўттиз йиллик уруш даврида (XVII аср) топинамбур нафақат ҳайвонлар учун, балки одамларга асосий овқат манбаи эди. XX асрда Ирландияга офат келганда, картошка ҳосили бутунлай ноёб бўлди, шунда топинамбур юз минглаб одамлар ҳаётини сақлаб қолди. Англияда ҳам биринчи жаҳон урушидан сўнг миллионлаб одамлар, агар топинамбур бўлмаганда очликдан вафот этишлари мумкин эди.

Яна бир аянчли ҳодиса, XX аср бошларида Канадада бўлган мудҳиш курғоқчилик вақтида топинамбур аҳолини очарчиликдан асраб қолган. Ўша вақтда мисли кўрилмаган курғоқчилик барча экинларни илдизи билан куйдирган, дарахларнинг барглари тушиб кетган, аммо топинамбур қудратли илдиз тизими туфайли курғоқчиликка чидаб олган. Одамлар уни истеъмол қилишган. **Шу сабабли Монреаль аҳолиси бу ўсимлик учун шаҳарнинг чиройли майдонларидан бирига ҳайкал ўрнатган.**

Айниқса, охириги 25-30 йил ичида топинамбур кўпгина Европа ҳамда дунё мамлакатларида доривор ва озуқа хом ашёси сифатида кенг қўлланила бошлади. Агар таҳлил қилиб кўрилса, топинамбур туганакдан 200 дан ортиқ озуқа маҳсулотлари, дори ва косметика воситалари олиниши ҳақидаги маълумотлар мавжуд.

Ҳозирда Ўзбекистонда топинамбур Фарғона водийсида, Жиззах, Сурхондарё, Тошкент вилоятида “ер ноки” номи билан кўпайтирилади. Бизнинг худуд учун топинамбур – ноанъанавий маданийлаштирилган ўсимлик бўлиб, унга қизиқиш у даражада катта эмас. У Россияда XX асрнинг 30-40-йилларида маданийлаштирилган, сўнгра Марказий Осиёга тарқатилган. Бу ишларнинг асосчиси академик Вавилов бўлган. У топинамбурни “Баҳодир ўсимлики” деб номлаган. Ўтган асрнинг 80-90-йилларида Европада топинамбурга бўлган қизиқиш кескин ортди. Ҳозирда Европада бирор давлат йўқки, унда топинамбур етиштирилмаётган бўлсин.

Ўзбекистонда эса топинамбур жуда

кўп миқдорда етиштирилади. Юқорида айтилганидек, унинг “Мўъжиза” ва “Файз-барака” навлари яратилган. Топинамбур индустриясини ташкил этиш бўйича жуда катта ҳаракатлар бошлаб юборилган.

Кимёвий таркиби: топинамбур туганакли углеводлар, минерал элементлар, В ва С гуруҳ дармондорилар, органик ва ёғ кислоталарига бой.

Минерал элементлардан, айниқса, темир, марганец, калий, кальций ва рух мавжудлиги алоҳида эътиборга моликдир. Топинамбур тупроқдан кремний, натрий, мис элементларини ҳам ўзига яхши сингдиради. Бу элементлар организмдаги алмашинув жараёнида иштирок этади. Таъкидлаш лозим, агар организмда темир етишмас анемия хасталигига олиб келади. Инсон организмдаги етти та фермент таркибига кирувчи марганец камёблиги эса хужайралар структураси кўпол бузилишига ва оқибатда энергия алмашинувидаги негатив ҳолатларга олиб келади.

Рух бўлса, 200 та фермент таркибига киради ва организмдаги хужайраларнинг нафас олиниши бошқаришда муҳим аҳамият касб этади; кремний – боғловчи тўқималарини шакллантиришда алоҳида моҳиятга эга. Мис ҳам хужайралар учун ҳаётини зарур ҳисобланади. Агар мис етишмас қондаги холестерин миқдори ортиб кетади, зеро организмдаги алмашинув жараёни бузилади. Яна шунинг таъкидлаш лозимки, топинамбур таркибидаги микро ва макроэлементлар миқдор жиҳатдан гўёки организмдаги миқдорга мувофиқлаштирилган. Бундан ташқари, топинамбур туганакли экологик жиҳатдан ўзини ўзи ҳимоя қила олиш хусусиятига эга.

Ўсимлик туганакли ўзида нитратларни тўпламайди, аксинча уларни хавфсиз бирикмаларга ўтказиб, аминокислоталар синтезига сарфлаб, ўз таркибида оғир металлларни ҳам тўпламайди. Бунга топинамбур экиладиган ерга сунъий равишда кўрғошин, кобальт, никель миқдори 10-15 марта ошириб, сўнг топинамбур экишган. Оғир металллар миқдори туганакда меъёр даражасида бўлган. Энг қизиғи, радиоактив элементлар ҳам муҳит қандай бўлишидан қатъи назар, меъёрида сақланган. Бунинг учун топинамбур экиладиган тажриба майдони стронций ва цезий изотопларига бойитилган (10-20 марта кўп), лекин олинган ҳосилдаги мазкур элементлар миқдори 0,1-0,3 марта ортган, холос.

Углеводлар: муҳими топинамбур таркибида крахмал қарийб йўқ, лекин гидролизланганда фруктоза берадиган **инулин** ва бошқа полисахаридлар кўп сақланади.

Инулин – фруктоза сақловчи полисахарид, молекуляр массаси 5000-6000 Дальтон (**факат инулинни инсулин билан адаштирмаслик лозим**). Инулин – инсон организмда парчаланиб, фруктозани ҳосил қилади. Фруктоза организм, айниқса, диабетиклар учун зарур

модда бўлиб, у бифидо ва лактобактериялар фаолиятини активлаштиради. У яна семиришга қаршилиқ кўрсатади. Кальций сўрилишига имкон яратади, шу билан остеопороз ва атеросклероз ўзгаришлар хавфини бартараф этади. Инулин қондаги қанд, холестерин, липопротеидлар миқдори пасайтиради ҳамда организмдаги ёғ ва углевод алмашинувини меъёрлаштиради.

Инулинда пребиотиклик хусусият ҳам намоён бўлади. Пребиотиклар ичакдаги фойдали бактерияларни фаоллаштириб, патоген микрофлорани ўлдирди. Инулиннинг яна бир фойдали томони, у ошқозон-ичак тизимига кириб, хлорид кислота ва ферментлар ёрдамида фруктоза ва фруктоза занжирини сақловчи фрагментларга парчаланди; улар қон ўзанига ўтиб кетади. Лекин парчаланмаган инулин қисми ўзига организм учун яроқсиз бўлган: оғир металллар, радионуклид, холестерин кристаллари, ёғ кислоталари ва бошқа моддаларни олиб чиқиб кетади.

Шу билан бирга инулин ичак деворларини қисқартириш қобилятини рағбатлантириш хусусиятига ҳам эга, зеро организмни тозалашга имкон яратади. Шунини қизиқарлики, инулиндан ҳосил бўлган фруктоза ноёб углевод бўлиб, у глюкоза билан бўладиган барча алмашинув жараёнларида иштирок этади. Ҳатто, қачонки глюкоза хужайралар томонидан ўзлаштирилмай қолганда ҳам фруктоза асқотади. Шу сабабли ҳам унинг парҳез ва шифобахш хусусияти юқоридир.

Витаминлар: топинамбур таркибидаги С, В, В₂ гуруҳига мансуб дармондорилар ноёб мутаносибликда жойлашган. Шу сабабли халқ таъбиатида топинамбур қайнатмаси ва шарбати ҳўл яраларни битказишда кенг қўлланилади. Организмдаги аскорбин кислота миқдорини меъёрда сақлаб туриш учун ҳам топинамбур истеъмол қилинади.

Топинамбур ҳам шифобахш дори, ҳам озуқа бўлади. Аввало, топинамбур таркибида инулин сақлагани туфайли қандли диабет билан оғриганлар учун бебаҳо парҳез озуқа ҳисобланади. Ҳисоб-китобларга кўра 50 г топинамбур туганакли бир суткалик инсулин дозасининг ўринини босар экан. Шунини аҳамиятлики, юқорида таъкидланганидек, у экологик тоза маҳсулот бўлиб нитрат ва радионуклидлардан холис, зеро унинг туганакли хомлигича истеъмол қилиш мумкин.

Тошкент фармацевтика институтида иккита: топинамбурни қайта ишлаб дори воситаси олиш ва биологик фаол қўшимчалар (БФҚ) ишлаб чиқиш йўналишларида тадқиқот олиб борилмоқда. Дори йўналишида топинамбур туганакдан “Гликоинувит” деб номланган дори субстанцияси кукунини олиш ва унинг асосида “Гликоинувит” таблетка дори шаклини ишлаб чиқиш технологияси яратилган бўлса, иккинчи йўналишда топинамбур туганакдан талқон олиш ва уни қаттиқ желатин капсулаларга қадоқлаб “Бионамбур” номи билан БФҚ ишлаб чиқариш технологияси ўзлаштирилди.

Ҳар иккала йўналиш бўйича батафсилроқ маълумот берсак: гликоинувит кукунини олишда топинамбур туганакли

ник аралашмалардан тозаланади; тозаланган хом ашё юпқа пластинка шаклида майдаланади ва 55-65°C иссиқ ҳаво оқимида қуритилади. Бунда 10,0 кг топинамбур туганакдан 9,0 кг юпқа пластинка шаклидаги бутун хом ашё олинади. Унинг юпқалиги 0,3-0,6 см атрофида бўлиб, иссиқ ҳаво оқимида қуритилганда 1,8 кг кесилган куруқ хом ашё олинади. У 80 дақиқа тегирмонда майдаланса ва эланса, диаметри 0,1 мм.ли заррачалардан иборат 1,7 кг гликоинувит кукунини олинади. Гликоинувит оқ рангли кукун бўлиб, 0,1 мм диаметри элакдан ўтади, ундан ер хиди келиб туради, мазаси эса шилимшиқ ширин таъмини эслатади.

Топинамбур туганакдан олинган кукун – гликоинувит, фармакологлар берган маълумотларга кўра, маҳаллий қичитиш, аллергия қақириш, кумулятив таъсирга эга эмас, безарар; тератогенлик ва эмбриотоксик таъсирга ҳам эга эмас. Гликоинувитнинг қондаги қанд миқдорини пасайтирувчи (гипогликемик) таъсири гипергликемия қақирилган тажриба ҳайвонларида исботланди. Гликоинувит субстанциясининг таблетка дори шакли ҳам ишлаб чиқилган ва клиникага ҳам бўлган синовлардан муваффақиятли ўтган. Ер ноки туганакли ва гликоинувит субстанцияси учун “Вақтинча фармакопеея мақола”лари тасдиқланган. Ишланма ўз ишлаб чиқарувчиларини кутмоқда.

Шунинг таъкидлаш лозимки, овқатлаш жараёни меъёр даражасида бўлмаганлиги бу муаммони ҳал қилишнинг самарали усулларида бири БФҚни етарли миқдорда истеъмол қилишдир. Ҳозирги вақтда жаҳон миқёсида озуқаларга БФҚ ишлаб чиқариш ва қўллаш катта бир индустрияга айланган. Ўзбекистонда ҳам БФҚни ишлаб чиқариш саноат кўламига чиқмоқда. БФҚнинг сифат меъёрлари эса асосан ноҳўя таъсирини чеклашга қаратилган. Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда Тошкент фармацевтика институтида топинамбур туганакли асосида капсулаларга солинган БФҚ ишлаб чиқиш мақсадида тадқиқот олиб борилди. Чунончи, топинамбур туганакдан талқон олиш жараёнига қуритиш ҳароратининг таъсири батафсил ўрганилди. Талқоннинг микро ва макроэлемент таркиби, инулин ҳамда аминокислоталар миқдори аниқланди ва талқонни капсулалаш технологияси ишлаб чиқилди.

Ҳозирда топинамбур асосида олинган “Биотоник” БФҚнинг технологияси МЧЖ “Biomir” корхонасида ўзлаштирилди. Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 23 апрель 32-сонли баённомасига асосан “Бионамбур” капсулаларини саноат миқёсида ишлаб чиқариш “Ўзфарманоат” Давлат акциядорлик концерни режасига киритилди.

С. АМИНОВ,
Тошкент фармацевтика институти, профессор,
кимё фанлари доктори.
Ш. ИСКАНДАРОВА,
доцент, фармацевтика фанлари номзоди.

Республикамизда ногиронларнинг яшashi, меҳнат қилиши учун етарли шароит яратилган ва доимий

давлат назоратига олинган. Бу борада Гулистон туманларо тиббий меҳнат экспертиза комиссияси томонидан ҳам бир қанча ишлар амалга оширилмоқда.

Тарғибот ишларининг яхши йўлга қўйилгани туфайли худудимизда истикомат қилиб, бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси бўлимида пенсия ва нафақа олиб келаётган ногиронларни тиббий кўриқдан ўтказиш натижасида саломатлиги яхшиланган, меҳнат фаолияти тикланган фуқароларнинг ногиронлик гуруҳлари бекор қилинди.

Кейининг йилларда ТМЭКнинг моддий-техник базаси яхшиланди, ходимлар учун қулай меҳнат шароитлари яратилди. Республика тиббий-ижтимоий экспертиза инспекциясининг 2013 йил 12 декабрдаги буйруғи билан кўриқдан ўтиш жорий қилинди. Мазкур ҳужжатда фуқаро қачон, қайси вақтда кўриқка келиши батафсил кўрсатилади. Бу фуқароларнинг бекорга вақтларини йўқотмаслиги ва овора бўлмаслигини таъминлайди.

Ходимларимиз ўз вазифаларига масъулият билан қараганлиги сабабли бирламчи ногиронликни белгилаш жараёни тубдан яхшиланди.

ИЖТИМОЙ ҲИМОЯЛАШ КУЧАЙМОҚДА

Аҳолининг репродуктив саломатлигини сақлаш, сифатли ва намунали тиббий хизмат кўрсатиш борасида

кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, ногиронларни реабилитация қилиш, ижтимоий ҳимоялаш устувор вазифалардан саналади.

Тиббий меҳнат экспертиза комиссиясига аҳоли ўртасида ногиронликни ўз вақтида аниқлаш, уни белгилашда «Ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонун дастуриламал бўлмоқда.

Амалга оширилган саяё-ҳаракатлар, меҳнат муҳофазаси билан боғлиқ тушунтириш ишлари туфайли ногирон бўлиб қолишнинг олди олинмоқда. Шундай тадбирлар ҳисобига аҳоли ўртасида ногиронлик кўрсаткичлари камайишига эришилди.

Соҳа ходимларининг аҳволни чуқур таҳлил қилган ҳолда даволаш-профилактика муассасалари билан ҳамкорликда иш олиб бориши сифат ўзгаришларига олиб келди. Биз келгусида ҳам аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш, ногиронларни даволаш, меҳнат фаолиятига қайтариш борасида билим ва меҳнатимизни аямаймиз.

Тоир РАҲМАТОВ,
Сирдарё вилояти Янгиер туманларо
74-сонли ТМЭК раиси.

Фотима ҲАСАНОВА,
Сирдарё вилояти Гулистон
туманларо 72-сонли ТМЭК аъзоси.

Объявления

В соответствии с Постановлением Президента Республики Узбекистан от 10 декабря 2013 г. №ПП-2082 в рамках реализации проекта “Создание детского многопрофильного медицинского центра” из средств займа EDCF, между Правительством Республики Узбекистан и Экспортно-импортным банком Кореи предусмотрено обучение специалистов в Республике Корея.

В связи с этим объявляется конкурсный набор специалистов для участия в программе одногодичного обучения в больнице Янгсан Пусанского Национального Университета Республики Корея по следующим направлениям:

1. Детская кардиология;
2. Детская сердечно-сосудистая хирургия;
3. Детская неврология;
4. Детская нейрохирургия;
5. Детская хирургия (с малоинвазивной хирургией);
6. Детская урология;
7. Детская ортопедия;
8. Детская офтальмология;
9. Детская эндокринология;
10. Детская нефрология;
11. Детская аллергия, респираторная и критическая помощь;
12. Детская инфекция и клиническая иммунология;
13. Детская гастроэнтерология и нутрициология;
14. Детская пластическая хирургия;
15. Детская радиология;

16. Детская анестезиология;
17. Детская гематология и онкология;
18. Неонатология и критическая помощь;
19. Детская реабилитация;
20. Лабораторная медицина.

Желающим участвовать в конкурсном отборе необходимо направить CV (резюме на русском и английском языках) и документы подтверждающие квалификацию специалиста, а также знание специалистом английского языка (дипломы, сертификаты) на **e-mail: uzbpid@gmail.com**.

Обязательно знание английского языка.

Конкурсный отбор будут проводиться специалистами больницы Янгсан Пусанского Национального Университета Республики Корея.

Срок подачи CV (резюме) до 10 августа 2015 года.

За подробной информацией обращайтесь в отдел реализации проекта по телефонам: +998712603659, +998909764115.

Отдел Реализации Проекта “Создание детского многопрофильного медицинского центра” Министерства здравоохранения Республики Узбекистан.

ЗАПРОС НА ВЫРАЖЕНИЕ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТИ (ЗВЗ) РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН ОСНАЩЕНИЕ ЛАБОРАТОРНЫМ ОБОРУДОВАНИЕМ ЦЕНТРОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО САНИТАРНО-ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКОГО НАДЗОРА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН СФЕРА ЗДРАВООХРАНЕНИЯ КОНСУЛЬТАЦИОННЫЕ УСЛУГИ

Способ финансирования: Финансирование по принципам Шариата
Финансовый документ №: Заемное соглашение (UZB-0073)

Министерство Здравоохранения Республики Узбекистан получило финансирование от Исламского Банка Развития для покрытия расходов по проекту Оснащение лабораторным оборудованием центров Госсанэпиднадзора Республики Узбекистан и планирует использовать часть средств на консультационные услуги. **Срок реализации проекта: 2015-2018гг.**

Консультационные услуги включают в себя:

1. Проведение оценки потребностей;
2. Подготовка детальных технических спецификаций лабораторного оборудования, запасных частей и материалов;
3. Определение требуемого обучения;
4. Подготовка тендерных документов;
5. Помощь в процессе торгов, управление процессом и обеспечение полного соответствия с процедурами ИБР и применяемыми инструкциями;
6. Подготовка контрактов на поставку;
7. Полная координация и контроль хода инсталляции и пуско-наладки оборудования;
8. Подготовка ежемесячных/ежеквартальных отчетов о ходе выполнения, включая начальный и заключительный отчеты.

Пожалуйста, ссылайтесь на Главное Извещение о Закупках (ГИЗ) для данного проекта, которое было опубликовано на сайте ИБР (www.isdb.org) 19 апреля 2015г. или на сайте Министерства Здравоохранения Республики Узбекистан (www.minzdrav.uz) 25 апреля 2015г.

Министерство здравоохранения Республики Узбекистан настоящим приглашает подходящих консультантов сообщить о своей заинтересованности в предоставлении указанных услуг. Заинтересованные консультанты должны предоставить информацию о том, что они имеют квалификацию для выполнения услуг (брошюры, описание аналогичных заданий, опыт работы в аналогичных условиях, наличие соответствующих навыков у сотрудников и т.д.). Опыт работы в следующих сферах будет минимальным требованием при отборе:

- Опыт в закупке аналитического лабораторного оборудования;
- Координация и контроль процесса тендерных торгов и управления контрактами в соответствии с инструкциями ИБР;
- Координация и контроль процесса инсталляции и пуско-наладки лабораторного оборудования;
- Участие в проекте(ах), финансируемом(ых) международным(и) финансовым(и) институтом(ами).

Консультанты могут выражать заинтересованность в форме ассоциаций, подтвержденных путем соглашения между участниками ассоциаций, которое точно отражает тип ассоциации, т.е. совместное предприятие, промежуточная форма ассоциации или субподряд.

Консультант будет отобран в соответствии с процедурами, изложенными в Руководстве по использованию консультантов при финансировании Исламским Банком Развития.

Заинтересованные консультанты могут получить дополнительную информацию по указанному ниже адресу в рабочие часы, с 09:00 до 18:00 (по местному времени).

Выражение о заинтересованности должно быть доставлено по указанному ниже адресу **до 15 августа 2015 года**. Дата представления Выражения заинтересованности была продлена в соответствии с датой, указанной в ЗВЗ, опубликованном на сайте ИБР www.isdb.org

Министерство Здравоохранения Республики Узбекистан

Отдел координации инвестиционных проектов

100011, Узбекистан, г. Ташкент, ул. Навои, 12

Тел./Факс: 99871-2394410, электронная почта: idb.ses@gmail.com

REQUEST FOR EXPRESSIONS OF INTEREST (REOI) (CONSULTANT SERVICES) REPUBLIC OF UZBEKISTAN THE SUPPORT TO EQUIPPING STATE SANITARY AND EPIDEMIOLOGICAL SUPERVISION CENTERS (SSESCs) WITH LABORATORY EQUIPMENT PROJECT PUBLIC HEALTHCARE SECTOR CONSULTING SERVICES

Mode of Financing: Mode of Shari'ah Financing

Financing №: Installment Sale Agreement (UZB-0073)

The Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan has received financing from the Islamic Development Bank toward the cost of the Support to Equipping State Sanitary and Epidemiological Supervision Centers (SSESCs) with Laboratory Equipment Project, and intends to apply part of the proceeds for consultant services. **The Project implementation period is 2015-2018.**

The consultant services include:

1. Conducting needs assessment;
2. Preparation of the detailed technical specifications of laboratory equipment, spare parts and materials;
3. Identification of required training;
4. Preparation of tender documents;
5. Involvement in supervising the bidding and administration process to ensure full compliance with the IDB procedures and applicable regulations;
6. Preparation of supply contracts;
7. Overall coordination and supervision of installation and commissioning of the equipment;
8. Preparation of monthly/quarterly progress reports including inception and final reports.

Please refer to the General Procurement Notice (GPN) for this project that appeared in IDB website (www.isdb.org) on April 19, 2015 or website of Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan (www.minzdrav.uz) on April 25, 2015.

The Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan now invites eligible consultants to indicate their interest in providing the services. Interested consultants must provide specific information, which demonstrate that they are fully qualified to perform the services (brochures, description of similar assignments, experience in similar conditions, availability of appropriate skills among staff, etc.). Experience in the following area or tasks shall be the minimum requirement for the assignment:

- Experience in procurement of analytical laboratory equipment;
- Coordination and supervision of bidding process and contract management according to IDB regulations;
- Coordination and supervision of installation and commissioning of laboratory equipment;
- Participation in project(s) financed by International Financial Institutions;

Consultants may express interests in the forms of association, validated by an agreement among members of the association, which clearly specifies the type of association, i.e. a joint-venture, intermediate forms of association, or sub consultancy.

A consultant will be selected in accordance with the procedures set out in the Guidelines for the Use of Consultants under Islamic Development Bank Financing (current edition).

Interested consultants may obtain further information at the address below during office hours from 09:00 to 18:00 (local time).

Expressions of interest must be delivered to the address below **by August 15, 2015**. The deadline for submission of Expression of Interest has been extended according to the deadline indicated in the REOI posted in IDB website: www.isdb.org.

Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan

Department for Coordination of Investment Projects

12 Navoi str., 100011, Tashkent, Uzbekistan

Tel./fax: 99871-2394410, e-mail: idb.ses@gmail.com

Танлов

БИЛИМ ВА ТАЖРИБА СИНОВИ

Сир эмаски, бугунги кунда ижтимоий шерикиликни, маданий-оммавий, спорт-соғломлаштириш ишларини ривожлантириш, меҳнат, меҳнатни муҳофаза қилиш, ижтимоий-иқтисодий, маънавий, интеллектуал ҳуқуқ ва манфаатларни ҳимоя қилиш каби мақсадларни амалга оширишда касба уюшмаларининг ўрни ниҳоятда каттадир. Айни кунда Ўзбекистон соғлиқни сақлаш ва фар-

мацевтика ходимларининг касба уюшмаси Республика кенгаши ҳам мамлакатимиз тиббиёт муассасаларида фаолият юритаётган ишчи ходимларнинг самарали меҳнат қилишлари учун ҳар томонлама қулай шароитларни яратиш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда ишлаб чиқаришнинг зарарли ва хавфли омилларини бартараф этишга алоҳида аҳамият бериб келмоқда.

Жорий йилнинг 24-25 июль кунлари Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш ва фармацевтика ходимлари касба уюшмаси

танловнинг "Энг намунали бошланғич ташкилот" тармоқ босқичида юздан ортиқ аъзолари бўлган ташкилотлар ичида ўз фаоллиги ва юқори ташкилотчилик қобилияти бор иштирокчи-

ти Бахтинур Худановга беришди.

– Бугунги кўрик-танлов барча қатори мен учун ҳам омадли келди. Албатта, бу танловга етиб келишнинг ўзи бўлмади. Илмий салоҳият йўлида олиб борган ишларим, қолаверса, фаолиятимдаги изланишларимни тақдим этдим. Жараён давомида танлов шартлари бўйича ҳар бир иштирокчи ўзига хос тарзда жавоб берди. Айниқса, ўзбек, рус ва инглиз тилидаги чиқишлар эса ёш, етуқ кадрларнинг интеллектуал салоҳиятга эга эканлигини кўрсата олди. Фахр билан айтмоқчиманки, Юртбошимизнинг биз каби ёшларга яратиб бераётган кенг имкониятлари ҳар биримизни янгича гоҳлар сари интилиш, Ватанимиз равнақини янада юқори чўққиларга кўтаришга пухта замин яратмоқда. Шунингдек, голибликни қўлга киритишимда, албатта устозларимнинг ҳам ҳиссалари беқиёс-

моқда. Таълим тизимида амалга оширилаётган ислохотлар, тизимдаги замонавий технологияларнинг мавжудлиги олган билимларимизни янада мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Айниқса, Юртбошимиз раҳнамолигида Тошкент Давлат стоматология институтининг ташкил этилиши соғлиқни сақлаш тизимидаги муҳим воқеалардан бири бўлди. Бунинг натижасида мутахассисларимиз жаҳон миқёсида ўтказилаётган нуфузли анжуманларда ўзларининг маърузалари билан иштирок этиб, Ўзбекистон

ни тақозо этмоқда. Шундай экан, болалардаги мазкур хасталикни эрта аниқлаш ва олдини олиш мақсадида "Болаларда тиш фиссура кариесининг олдини олиш ва даволаш" мавзюда докторлик диссертациями ҳимоя қилдим. Келажагимиз бўлган фарзандларимиз, қолаверса, халқимиз саломатлиги учун астойдил хизмат қилишга тайёремиз. Танлов давомида барча ҳамкасбларимнинг илмий изланишларига эътибор берганимда, уларнинг барчаси долзарб мавзуларда

Республика кенгашининг "Энг намунали бошланғич ташкилот" ҳамда "Энг фаол ёш шифокор" кўрик-танловларининг республика тармоқ босқичи бўлиб ўтди. Танловнинг биринчи кунда танловда иштирок этган касба уюшма жамоаларининг кўргазмали чиқишлари ва тақдимотлари намойиш этилди.

Тадбирни Ўзбекистон касба уюшмалари федерация кенгаши раиси ўринбосари Бахтиёр Маҳмадалиев кириш сўзи билан очар экан, Кенгашнинг фаолияти, унинг асосий мақсади ва вазибалари тўғрисида тўхталиб ўтди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш ва фармацевтика ходимлари касба уюшмаси Республика кенгаши раиси Фарҳод Ханнапиев ҳамда Республика кенгаши ташкилий ишлар бўлими муdiri Равшан Самарбековлар ҳам ўтказилаётган кўрик-танловнинг асосий моҳирати ва ушбу саралаш босқичига етиб келган жамоаларнинг фаоллиги ҳамда бу борада амалга оширилаётган фаолиятлар хусусида ўз фикрларини билдирдилар.

Таъкидлаш муҳимки, мазкур

лар саралаб олинди. Танловнинг "Йилнинг энг фаол ёш шифокори" номинациясида иштирок этганларнинг орасида чуқур билимга, ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган ёшларимиз орасидан энг илғорлари сараланиб, улар танлов давомида ўз меҳнат фаолиятлари тўғрисида қизиқарли тақдимотлар ўтказиб, барча саволларга тўлақонли жавоб бердилар. Танлов сўнгида эса, иштирокчиларнинг жамлаган баллари ҳисобланиб, улар орасидан голиблар аниқланди.

Эътирофлиси шундаки, бу йилги кўрик-танлов аввалги йиллардагидан ўзгача бўлиб, танлов иштирокчилари ўз тақдимотларини инглиз тилида олиб боришди ва улар ўтган йилги баллар нисбатига кўра (300 балл) 500 баллни қўлга киритдилар.

Одил ҳакам аъзолари ҳолисона баҳолари билан "Энг фаол ёш шифокор" номинацияси, яъни 1-ўринни Тошкент Давлат стоматология институти халқаро алоқалар бўлими бошлиғи, стоматологик касалликлар профилактикаси кафедраси ассистен-

дир. Шу ўринда уларга ва барча ташкилотчиларга ўз мамнунлигимни билдираман. Шунинг алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бугунги кунда юртимизда ёшларнинг илм олиши, ўз тафаккур доираларини кенгайтиришлари ва ушбу билим ҳамда кўникмаларни амалиётга жорий қилишимиз учун давлатимиз томонидан катта имкониятлар яратиб берил-

ди. Шу ўринда уларга ва барча ташкилотчиларга ўз мамнунлигимни билдираман. Шунинг алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бугунги кунда юртимизда ёшларнинг илм олиши, ўз тафаккур доираларини кенгайтиришлари ва ушбу билим ҳамда кўникмаларни амалиётга жорий қилишимиз учун давлатимиз томонидан катта имкониятлар яратиб берил-

ди. Шу ўринда уларга ва барча ташкилотчиларга ўз мамнунлигимни билдираман. Шунинг алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бугунги кунда юртимизда ёшларнинг илм олиши, ўз тафаккур доираларини кенгайтиришлари ва ушбу билим ҳамда кўникмаларни амалиётга жорий қилишимиз учун давлатимиз томонидан катта имкониятлар яратиб берил-

ди. Шу ўринда уларга ва барча ташкилотчиларга ўз мамнунлигимни билдираман. Шунинг алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бугунги кунда юртимизда ёшларнинг илм олиши, ўз тафаккур доираларини кенгайтиришлари ва ушбу билим ҳамда кўникмаларни амалиётга жорий қилишимиз учун давлатимиз томонидан катта имкониятлар яратиб берил-

ди. Шу ўринда уларга ва барча ташкилотчиларга ўз мамнунлигимни билдираман. Шунинг алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бугунги кунда юртимизда ёшларнинг илм олиши, ўз тафаккур доираларини кенгайтиришлари ва ушбу билим ҳамда кўникмаларни амалиётга жорий қилишимиз учун давлатимиз томонидан катта имкониятлар яратиб берил-

Зеро, Ўзбекистон соғлиқни сақлаш ва фармацевтика ходимлари касба уюшмаси Республика кенгаши томонидан ўтказилган ушбу кўрик-танлов юртимиз ёшларининг маҳорат ва тажриба борасидаги истеъодларини намойён этди десак, муболага бўлмайди.

Ирода ИЛХОМОВА.
Суратлар муаллифлари Анвар САМАТХОДЖАЕВ,
Жасур ЖАЛИЛОВ.

ЭЪЛОН

Тошкент тиббиёт академиясининг I даволаш факультетини 1985 йилда битирган собиқ талабаларни 2015 йил 5 сентябрь соат 17.00 да бўлиб ўтадиган учрашувга таклиф этамиз.

Манзил: Тошкент шаҳри, Бобур боғи ёнидаги «Бразилия» ресторани.

Мурожаат учун телефонлар:
(+99890) 320-87-52 Ҳамро СОДИҚОВ.
(+99897) 747-91-62 Юлдуз ПРИМОВА.
(+99899) 811-01-52 Аббосхон АЛИМОВ.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги жамоаси Санитария-эпидемиология нazorати Бош бошқармаси бошлиғи Комил Қодирович Мухамедовга падари бузруквори
Қодир Содиқович МУХАМЕДОВнинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги жамоаси Тошкент врачлар малакасини ошириш институти стоматология кафедраси муdiri, профессор
Саидамин Саидмагрович АГЗАМХОДЖАЕВнинг вафоти муносабати марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Тошкент врачлар малакасини ошириш институти жамоаси институтнинг Ёстоматология кафедраси муdiri, профессор
Саидамин Саидмагрович АГЗАМХОДЖАЕВнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Газетанинг навбатдаги сони 14 августда чиқади.

Газета
муассиси:
Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги

Бош муҳаррир Асилбек ХУДАЯРОВ
Нашр учун масъул
Бош муҳаррир ўринбосари
Ибодат СОАТОВА

Газета ўзбек ва рус тилларида чоп этилади. Ҳафтанинг жума кунлари чиқади. Мақолалар кўчириб босилганда «O'zbekistonda sog'liqni saqlash – Здравоохранение Узбекистана» газетасидан олинди, деб кўрсатилиши шарт.
Интернет саҳифаларидан фойдаланилган суратларга «i» шартли белгиси қўйилади.

Манзил: 100060, Тошкент шаҳри, Истикфол кўчаси, 30-уй, 2-қават.
Тел/факс: 233-13-22, тел.: 233-57-73. Газета Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 2009 йилнинг 11 март куни рўйхатга олинган. Гувоҳнома рақами 0015.

Газета материаллари таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

Адади 4660 нусха.
Буюртма Г-758.

Газета «ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Газета ҳажми 2 босма табоқ. Формати А3. Офсет усулида босилган.
Саҳифаловчи Бахтиёр ҚҶШОҚОВ.

Босмахонага топшириш вақти – 20.00.

